

Selahaddin Karayavuz (1912-1985)

Gazeteci, eğitimci, Vefa Spor Kulübü başkanı, Demokrat Parti Trabzon Milletvekili Selahaddin Karayavuz, Muharrem Bey ve Nesime Hanım'ın oğlu olarak 1912 yılında Trabzon'da doğmuştur. Ailesi Trabzon'un Araklı ilçesine bağlı Ağnas köyündendir.

İlk, orta ve lise tahsilini Trabzon'da tamamlayan Selahaddin Karayavuz, liseden sonra eğitimini sürdürdüğü İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümünden son sınıfta ayrılmıştır. 1 Kasım 1942'de girdiği Yedek Subay Okulunu, 30 Nisan 1943'te yedek piyade asteğmen rütbesiyle tamamlamış, 31 Ekim 1943'te yedek teğmen olmuştur. 31 Mart 1945'te terhis edildikten sonra kısa süreliğine ticarete ilgili bazı denemeler yaptıysa da tavsiye üzerine vekil olarak Vefa Lisesinde "felsefe", Galatasaray Lisesinde de "edebiyat" öğretmenliği yapmıştır.

Siyasi hayatı, 1946'da Demokrat Parti'nin Beyoğlu bucak teşkilatına bağlı iki bin üyesi olan Feriköy Ocağında başlayan Karayavuz, biraz öne çıkan sivri bir kişilik olarak kendisini tanımlamıştır. Hitabetiyle dikkat çekmiş, DP İstanbul İl Teşkilatının miting ve toplantılarında sürekli bulunan konuşmacılar arasında yer almıştır. 1948'de Taksim Kristal Gazinosunda başlayan sonra Maksim Gazinosuna nakledilen DP İstanbul İl Kongresinde kongre başkanlığına seçilen Karayavuz, 1950 seçimlerinde beklentisi olmasına rağmen aday gösterilmemesinden ötürü kırgınlık duymadığını belirtmiştir. 1950'de İstanbul Belediyesi Genel Meclis üyeliği ve Sular İdaresi murakıplığı görevlerine seçilmiş, İstanbul Belediyesi Demokrat Parti Grubunun başkanlığını yapmış ve İstanbul delegeşi olarak 1950'de Ankara'da toplanan İstişare Kongresine katılmıştır. Parti içinde aktif görev alarak Adnan Menderes'le sık sık bir araya gelmiş ve 1950 seçimlerinde Demokrat Parti Trabzon'da kaybettiği için buraya ve İsmet İnönü'nün memleketi olan Malatya'ya müfettiş olarak gönderilmesi gibi bazı görevler, kendisine bizzat Başbakan tarafından verilmiştir. Demokrat Parti'deki başarılı çalışmaların ardından 2 Mayıs 1954 seçimlerine Trabzon'dan milletvekili adayı olmuştur. Fakat bu adaylık biraz sancılı bir sürecin sonunda gerçekleşmiştir.

DP Trabzon İl Başkanı Fikri Karanis'in anılarına göre Adnan Menderes, 1954 seçimlerine girilirken İstanbul'da aday yoklamalarında kazananların yerel teşkilat yetkilileri olmasından şikâyet ederek, beynelmilel bir konumu olan İstanbul'da bu isimlerle seçime girilemeyeceğini Genel Kurulda açıklamıştır. Kurul üyelerinin de bu görüşe katılması ile 15 kişinin feragat etmesine karar verilmiştir. Bunlar arasında Karayavuz da vardır. Karanis'in teklifiyle 1954 seçimlerinde aldığı 94.822 oyla X. Dönemde DP Trabzon milletvekili olmuş ve 5 Mayıs 1954 günü seçim tutanağını alarak 14 Mayıs 1954'te Meclise katılmıştır. Sicil numarası 2183'tür. X. Dönemde Bütçe ve Arzuhal encümenlerinde görev yapmış ve Meclis hesaplarının incelenmesinden sorumlu olmuştur. Bu dönemde bir teklifi, bir sözlü sorusu ve Genel Kurulda sekiz konuşması vardır. 27 Ekim 1957 (XI. Dönem) seçimlerinde de aldığı 75.468 oyla, yine Demokrat Parti'den Trabzon milletvekili olmuştur. Bu dönemde af, adli meseleler, bütçe gibi çeşitli konularda Mecliste on defa

söz almıştır.

Meclisteki ilk konuşmasını, *5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun* bazı maddelerinin değiştirilmesine dair Kanun münasebetiyle tasarı lehinde konuşarak yapmıştır. Genel Kurulda idare meclisleri, İkramiye Kanunu konularında söz almış ve Dil Akademisi ile ilgili çalışmaların durumu hakkında Milli Eğitim Bakanı'na sözlü soru yöneltmiştir. Meclise getirilen bazı af tekliflerine karşı çıkarken Rize'nin Karaağaç köyünden Mustafa Savaş adlı bir vatandaşın affı için teklif vermiştir. 28 Şubat 1956 tarihli Genel Kurul toplantısında 6-7 Eylül 1955 günü İstanbul ve İzmir'de meydana gelen olaylarda zarar görenlerin zararlarının karşılanması hakkındaki Kanun ile üniversite ve yüksekokullarda okuyan gençlere verilecek burslarla ilgili konuşmuştur. Yükseköğretim öğrencilerine yapılacak burs yardımlarının arttırılmasını savunan Karayavuz, 6-7 Eylül olaylarının Meclise birçok defa getirildiğini hatırlatmış ve "Meşru Türk Hükümetinin 6/7 Eylül hâdiselerinin suçlusu olarak gösterilmesi iddiasıyla dahi getirildi" sözleriyle muhalefete yüklenmiştir. Teşri döneminde bir gazeteci olarak 27 Nisan 1955 tarihli Meclis oturumunda *5680 sayılı Basın Kanunu'nun 33.maddesinin tadiline dair olan Kanun* münasebetiyle yaptığı konuşmada Kanun'a taraftar olduğunu söylemekle birlikte, sakıncalı bulunduğu noktalara da işaret etmiştir. Hükümeti uyararak bir olayda suçlanan bir kimsenin kimliğinin, mahkeme kararından önce gazeteye yansımalarının sakıncalarına değinmiştir. Sonra da eksikliklerinin giderilmesi adına tasarının Adliye Komisyonuna iadesi için teklif vermiştir. Milletvekilliği döneminde gazetecilikle başını sürdürmüş ve 12 Kasım 1954 günü tamamlanan Gazeteciler Cemiyeti Kongresinde Haysiyet Divanına seçilmiştir.

15 Ekim 1955'te toplanan Demokrat Parti'nin IV. Kongresine delege olarak iştirak etmiş ve İdare Heyetinin hazırladığı rapor lehinde bir konuşma yapmıştır. 1957 seçim sonuçları DP'de endişe yaratmış ve grup toplantılarında tek gündem maddesi neredeyse bu olmuştur. Selahaddin Karayavuz, bu durumdan rahatsızlık duymuş ve 14 Kasım 1957'de DP Grubuna verdiği bir teklifle, seçim hadiselerinin üzerinde durulmasının bir fayda sağlamayacağını belirtmiştir. Grup İdare Heyeti tarafından bulunacak bir formülün müzakere edilerek sorunun karara bağlanmasını önermiş, bu takrir dört muhalif oya karşılık oy çokluğuyla kabul edilmiştir. XI. Dönemdeki gergin ortam DP içindeki gruplaşmalara da yansımıştır. Bazı tenkitler yapmakla birlikte Karayavuz, Menderes'le ve lider kadroyla yakın ilişkiler kurmuş ve Bayar ve Menderes'e büyük bir bağlılık ve hayranlık duyduğunu hatıralarında belirtmiştir. Tutumu nedeniyle de 1957 seçimlerinden önce ortaya çıkan parti içi muhalefet hareketi olarak adlandırılan "Yaylacılardan" değil, "Menderesçilerden" birisi olarak gösterilmiştir.

Milletvekili olduktan sonra öncesinde olduğu gibi Trabzon'a ziyaretler yapmış, ilin sorunlarıyla ilgilenmiştir. Parti kongrelerine, toplantı ve mitinglere iştirak etmiş, 21 Haziran 1957'de toplanan DP Trabzon İl Kongresini yönetmiştir. 31 Mayıs 1959'da Lale Sinemasında toplanan DP Trabzon İl Kongresine, Hayrettin Erkmen, Mahmut Goloğlu, Haluk Çulha ve Hasan Polat'la birlikte katılarak konuşma yapmıştır. Trabzon'la ilgili sosyal ve kültürel çalışmalara katkı sağlamış bu çerçevede Karadeniz Teknik Üniversitesinin kuruluşuna dair verilen Kanun Teklifine imza atmıştır. Trabzonlu yükseköğrenim öğrencilerinin barınma ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan ve Ocak 1959'da faaliyetlerine başlayan "Trabzon Yüksek Tahsil Gençliğine Yurt Yaptırma Cemiyeti"nin kurucuları arasında yer almıştır. 1959'da Giresun'dan Rize'ye kadar olan bölgede tüm sahil kesiminde yıkımlar, can kayıpları ve maddi hasarlar meydana getiren büyük sel felaketinde bölge halkına destek olmak için Mahmut Goloğlu ve Hasan Polat'la birlikte bölgeye gitmiştir. Heyet, Adnan Menderes'e felaketedelere yardım ve zarar gören yerlerin imarı için para gönderilmesi talebinin yer aldığı acil kodlu bir telgraf göndermiştir.

Çok yönlü bir kişiliği olan Selahaddin Karayavuz, siyasetçi ve gazeteciliğinin yanında sporla da ilgilenmiştir. Ağustos 1955'te önce Validespor Gençlik Kulübü fahri başkanlığına, 6 Ocak 1957 günü tamamlanan ve tartışmalı geçen bir kongreden sonra Vefa Kulübü başkanlığına seçilmiştir. 1956'da Vehbi Emre'nin ayrılması üzerine Güreş Federasyonu başkanlığı için de aday gösterilmiştir. Vefa Spor Kulübü başkanı olduktan sonra Kulübün stadının genişletilmesi için çalışmalar yapmış, Maarif Vekili Ahmet Özel'le görüşerek Vefa'ya vaat edilen türbin inşasında kullanılacak 158 bin liranın ödenmesini ve bunun dışında da ayrıca tahsisat verilmesini talep etmiştir. Kendisinin de içinde yer aldığı bir transfer komitesi oluşturmuştur. Bu süreçte Fenerbahçe'nin Vefalı başarılı futbolcuları transfer etmesi, iki kulüp arasında gerginlik konusu olmuş, Fenerbahçe ile görüşmeyi reddederek futbolcularını 1960'a kadar hiçbir kulübe vermeyeceklerini açıklamıştır. Çanakkale Abidesi'ne yardım için düzenlenen kupa maçlarında, 15 Şubat 1956 tarihinde Vefa Spor Kulübü adına bir deklarasyon yayımlayarak geliri bu abidenin yapımına harcanmak üzere Fenerbahçe ve Galatasaray kulüpleriyle maç yapabileceklerini açıklamıştır. Türk sporunu geliştirmek için kulüplerin şirket haline getirilerek daha profesyonel bir anlayışa kavuşmaları gerektiğine inanan Karayavuz, bunun için 1959'un yaz aylarında bir kanun teklifi hazırlığı yapmışsa da böyle bir teklif 27 Mayıs öncesinde yasalaşmamıştır.

27 Mayıs 1960 darbesiyle bir gece yarısı evinden alınarak tutuklanmıştır. Hatıralarında verdiği bilgiye göre onu almakla görevli asker, evine birkaç sivilin refakatinde girmiş ve hazırlanmasını söyleyerek içeride Trabzon mebusu saklayıp saklamadığını sormuştur. Araca bindirildikten sonra Hasan Polat'ın evine gidilmiş o da alındıktan sonra Sirkeci'deki Emniyet Müdürlüğü binasına götürülmüşler, orada birkaç saat kaldıktan sonra, biri şoför, iki sivil eşliğinde bir jeepe bindirilerek Davutpaşa Kışlası'na sevk edilmişlerdir. Yeşilyurt İskelesinden hücumkota bindirilip Yassıada'ya götürülen Karayavuz, önce dördüncü koğuşa yerleştirilmiştir. Burada yakın arkadaşı Hasan Polat, Emin Kalafat, DP İzmir Milletvekili Selahattin Ayçiçek, DP İstanbul Milletvekili Mehmet Faruk Gürtuna gibi isimlerle kalmışsa da şeker hastalığı nedeniyle bir süre sonra Yassıada'da hasta olanların konulduğu ikinci koğuşa alınmıştır. Yassıada'ya götürüldükten bir hafta sonra konulan yasakları "Zifiri bir bilinmeze gömüldük. Ne gazete, ne radyo!" sözleriyle anlatmış, yargılanacaklarını 27 Mayıs'a kurmay albay olarak katılan Milli Birlik Komitesi (MBK) Üyesi Sami Küçük'ten öğrendiklerini belirtmiştir. Yassıada'nın onların akıbetlerini tayin edecek yer olduğunu anladıktan sonra "Bizi buraya sayfiyeye getirmemişlerdi ve Affedersiniz, yanlışlık oldu, buyurun gidin de demeyeceklerdi. Öyleyse akıbetimiz tayin edilinceye kadar hiçbir şeyi düşünmemeye ve getirilmesine izin verilen gelişi güzel kitapları okumaya, kendi seviyelerinin üstündeki kişilere eziyet ve hakaret etmeyi marifet sanan buradaki bazı yöneticilerin ne derlerse yapmak suretiyle eziyet ve hakaretlerini kısmen de olsa önlemeye karar vermiştim. Orada kaldığım 15,5 ay, bu kararımı hiç şaşmadan uyguladım" diyen Selahaddin Karayavuz şartlara mümkün olduğunca uyum sağlamayı tercih etmiştir.

Yassıada'ya getirildikten sonra 30 Ağustos 1960 günü ilk ifadesini vermiştir. 1954 yılından itibaren milletvekili olduğunu ve 31 Mayıs 1960'dan itibaren nezaret altında tutulduğunu hatırlattıktan sonra "Ben talebe olarak, öğretmen olarak ve gazeteci olarak cumhuriyet mekteplerinde okudum, cumhuriyet fikrinden feyiz aldım. Bu feyizle hoca olarak konuştum ve gazeteci olarak yazdım" demiştir. İktidarın dikta idaresine gittiğine dair iddiaları reddederek, Demokrat Parti'nin Meclis Grubunda özgürce fikirlerin tartışıldığını, tenkitlerin yapıldığını vurgulamıştır. Grupta kendisinin faal olmamakla birlikte, mesleği veya ilgilendiği konularda zaman zaman müdahalelerde bulunduğunu, milletvekilliği dönemindeki tutumundan örnekler vererek belirtmiştir. Basının ve CHP'nin faaliyetlerini araştırmak için Tahkikat Encümeninin kurulması ile ilgili Kanun'un müzakerelerinde bulunarak lehte oy kullandığını fakat Encümene yetki veren 7468 sayılı *Salahiyet Kanunu*'nun müzakereleri ve oylaması sırasında Mecliste olmadığını söylemiştir. Son olarak DP Meclis Grubunu toplantıya çağıran 90'lık takrire sözü getiren Karayavuz, "90 kişilik Meclis Grup toplantısını teklif eden

davet yazısını görmedim. Bana müracaat olmadığı için imza atmadım” diyerek bu girişimden haberdar olmadığını söylemiştir.

14 Ekim 1960 Cuma günü Türk tarihinin en büyük siyasi davası “Anayasayı İhlal” adı altında Yassıada’da başladığında Selahaddin Karayavuz, ilk oturumda “382” sanık numarası ile hazır bulunmuştur. İkinci oturumdan 12’nci oturuma kadar “376” olan sanık numarası, 9 Haziran 1961 Salı günü yapılan bu oturumdan itibaren “374” ve 10 Ağustos 1961 tarihli 52’nci oturum ve sonrasında ise “373” olmuştur. Yassıada’da avukatı Şirzad Ulusoy’dur.

11 Mayıs 1961 tarihli oturumda 5434 sayılı *Emekli Sandığı Kanunu’nun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki Kanun* ile ilgili sorgulamalarda Mecliste müzakereler sırasında yaptığı konuşma mahkemede okunmuştur. Karayavuz, encümenlerden geçerek Meclise gelmiş ve 1954 yılında teşrii hayatının başında karşılaştığını vurguladığı bir kanunu müdafaa ettiğini söylemiştir. Mahkemedeki asıl sözlü savunmasını 16 Haziran Cuma günü toplanan 21’inci oturumun saat 16.10’da açılan üçüncü celsesinde yapmıştır. 1954’ten itibaren milletvekili olduğunu, Kararnamede belirtilen döviz, iç ve dış seyahatlerle ilgisi olmadığını, menfaat temin etmediğini, çıkan kanunların bir kısmına oy verdiğini, Salahiyet Kanunu’nun Meclisten çıktığı 27 Nisan 1960 günü, İstanbul’da bulunduğunu ve diktatörlük suçlamasıyla ilgili de “Ne gördüm ne de sezdim” diyerek diğer arkadaşlarının bu konudaki görüşlerine iştirak ettiğini belirtmiştir. Ankara ve İstanbul olaylarıyla ilgili 1955’te hükümetin devrilmesinde kendisinin de oyu olduğunu ve Şem’i Ergin’le Mahmut Goloğlu’nun riyasete seçilmeleri için çalıştığını söylemiştir. Yaylacıların etkili isimlerinden bir diğer Trabzon Milletvekili Sabri Dilek, Karayavuz’un bazı toplantılara onlarla birlikte iştirak ettiğini ifadesinde doğrulamıştır. Emeklilik Kanunu’nun 39’uncu maddesinin tadili meselesinde kendisi ile ilgili yanlış bilgilerin verilmesinden söz etmiş, Yedek Subay Okulunda arkadaşlık yaptığı bazı hukukçularla o dönemde Kanun’u istişare ettiğini belirtmiştir. Sözlü savunmasında 1955’te Bütçe Encümeni azası iken, DP Ağrı Milletvekili Kasım Küfrevi ile birlikte İstanbul Üniversitesi bütçe raportörü olduğu dönemde hazırlamış oldukları rapora değinmiştir. Fakat Mahkeme Başkanı’nın araya girmesiyle sözü yarıda kesilince savunmasını yazılı dilekçeler vererek tamamlamaya çalışmıştır.

18 Temmuz 1961 tarihli Yassıada Garnizon Kumandanlığı aracılığı ile Yüksek Adalet Divanı Başkanlığına sunduğu bir dilekçede, yapılan soruşturmada iddianamede diktaya gidişi destekleyici, kasten anayasayı ihlal edici hareketi ve şiddet içeren tavrı, konuşması veya herhangi bir gayreti olmadığını kanıtlanmasını ve şahit olarak dinlenen *Dünya* gazetesi sahibi ve Gazeteci Bedii Faik’in de Karayavuz’un şahsiyetiyle ilgili bu yönde açıklamalarda bulunmasını gerekçe göstererek tahliyesini talep etmiştir. Dilekçe, Garnizon Komutanı Tarık Güryay tarafından Yüksek Adalet Divanı Başkanlığına gönderilmiştir. 25 Temmuz 1961 tarihinde Başsavcılığa ulaşan yazıya, 26 Temmuz 1961 tarihinde “Sevk maddesine, esas hakkındaki iddiaya ve tevkif tarihine göre tahliye talebinin reddi mütalaasıyla Yüksek Adalet Divanı Başkanlığına sunulur” cevabı verilmiştir.

Selahaddin Karayavuz’un Yassıada’da yaptığı son yazılı savunma, 10 Ağustos 1961 tarihli olup beş sayfa uzunluğundadır. Savunmada Yüksek Soruşturma Kurulu tarafından kendisinin feri faik olarak gösterilerek Anayasayı ihlal suçu olan 146/3 ile cezalandırılmasının talep edildiği belirtilmiştir. Sonra da bu suçla bir alakasının olmadığını yinelemiş ve mebus dokunulmazlığı, verdiği oy nedeniyle sorumsuzluğu, teşri döneminde murakabe görevini layıkıyla yaptığı, menfaat temin etmediği, mutedil bir kişiliğe sahip olduğu gibi hususları vurgulamıştır. Avukat Şirzad Ulusoy, dört müvekkili (Ali İleri, Muharrem Tuncay, Hasan Polat ve Selahaddin Karayavuz) için hazırladığı 10 Ağustos 1961 tarihli ortak savunmayı, 11 Ağustos 1961’de Yüksek Adalet Divanı Başkanlığına sunmuştur. Müdafada ceza ve anayasa hukukunun bazı temel prensiplerine değinilerek Türk Ceza Kanunu’nun (TCK) 146.maddesinin

değerlendirmesi yapılmış, Anayasa ihlali suçunun, sadece idare edilenleri kapsadığı belirtilerek bu maddenin idare edenlere uygulanmasının hukuka aykırı olduğu ileri sürülmüştür. İşlendiği dönemde suç sayılmayan bir fiil için kimseye ceza verilemeyeceği, Türkiye'deki anayasa sistemine göre komisyon ve meclisten geçen yasaların anayasaya aykırılığının ileri sürülemeyeceği ve yasalara oy verdiği için milletvekillerinin sorumlu tutulamayacakları vurgulanmıştır.

Yassıda'da ana davalar dışında 1950-60 devresinde sanıkların edindikleri servetlerin araştırılması için haklarında haksız mal iktisabı adı altında davalar açılmış, bu süreci Yüksek Soruşturma Kurulu yürütmüştür. Selahaddin Karayavuz, bu dava kapsamında Yüksek Soruşturma Kuruluna verdiği ve tahmine dayalı olarak doldurduğunu belirttiği 10 Eylül 1960 tarihli masraf bildirim beyannamesinde on yıl içindeki harcamalarını 149.505 lira olarak bildirmiştir. Varlık beyannamesinde iki gayrimenkul, bir hisse, menkul olarak da 27.800 lira değerinde mal bildirimi yapmıştır. 1 Nolu Soruşturma Kurulu, Selahaddin Karayavuz ile eşi ve çocuklarının servetini tespit için dosyayı gönderdiği Bilirkişi Heyeti, onun on yıllık masraf tutarını 290.270 lira olarak hesaplanmıştır. Yüksek Soruşturma Kurulu bilirkişi raporları doğrultusunda 9 Kasım 1960'da açıkladığı kararında 144.373 lira kaynağı tespit edilememiş servet olduğuna kanaat getirince Karayavuz, buna itiraz etmiştir. 25 Nisan 1960 tarihli *Resmi Gazete*'de yayınlanarak yürürlüğe giren *Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Kanun*'la Yüksek Adalet Divanının görevi sona ermiş, yerine burada görülmekte olup halen devam etmekte olan haksız iktisap türünden davalar, ağır ceza mahkemelerine tevdi edilmiştir. Bu çerçevede Yüksek Adalet Divanının kararı, Selahaddin Karayavuz'un da dava dosyasının ağır ceza mahkemesine gönderilmesi yönünde olmuştur.

İddianamede Karayavuz'un hem sözlü hem de yazılı savunmalarında üzerinde durduğu tüm hususlar geçersiz kabul edilmiş ve Salahiyet Kanunu oylamasında bulunmadığını ispatlamaya çalışması, Kanun'un kabulü göz önüne alınarak, "boş bir çaba" olarak değerlendirilmiştir. Milletvekillerinin teşrii dönemlerinde murakabe görevlerini yapıp yapmamalarına göre değerlendirildikleri bir siyasi davada, Emekli Sandığının 39/B, maddesi ile ilgili Karayavuz'un açıklamaları "1955'den sonra ihtilale kadar Emekli Sandığı Kanunu'nun 39/B maddesi daima tatbik edildiğine göre 1955'de terkedilen bir murakabenin devamına bir fayda temin etmeyeceği meydandadır" denilerek reddedilmiştir. Başsavcı, 14 Temmuz 1961'deki celsede Selahaddin Karayavuz'un, 146/3 gereğince cezalandırılmasını talep etmiş 15 Eylül 1961'de de Yüksek Adalet Divanı, sanıklar numaralarına göre sırasıyla çağrılarak beklenen kararlarını açıklamıştır. Selahaddin Karayavuz'a yöneltilen suçlar sıralanmış, 1954 yılından itibaren milletvekili olduğu, Kırşehir Kanunu ile 39'uncu maddenin, Basın Kanunu'nun ve İç Tüzüğü'nün tadillerine oy verdiği, murakabe görevini yaptığının dair kanıt olmadığı, müdafaasında bahsettiği 8 Aralık 1958 tarihli Grup konuşmasında lehinde yorumlanacak bir mahiyet bulunmadığı için de onun ferî iştirak halinde olduğuna karar verilmiştir. Selahaddin Karayavuz, Anayasayı ihlal suçundan 146/3 ve 173'üncü maddeler hükmünce amme hizmetlerinden mahrum edilerek beş yıl ağır hapis cezasına çarptırılmıştır. Ayrıca 1 yıl 8 ay Trabzon'da Umumi Emniyet nezareti altında bulundurulmasına ve 182 lira 50 kuruş da maktu harç ödemesine karar verilmiştir.

Kararın ardından Karayavuz'un da aralarında olduğu ceza alan milletvekilleri, Yassıda'dan hücumbotlara bindirilerek Yeşilyurt İskelesine çıkarılmış buradan da vasıtalarla Yeşilköy Havaalanına getirilmişlerdir. Burada çift sıra halinde dizilen tutuklular, ikişerli gruplar halinde birbirlerine kelepçelenmiş ve Kayseri Cezaevine gideceklerini öğrenmişlerdir. Kayseri Cezaeviyle ilgili izlenimleri olumlu olan Karayavuz, "hemoroit" hastalığı nedeniyle Kayseri Devlet Hastanesine kaldırılarak 49 gün burada tedavi görmüştür.

Gayrimeşru İktisap Davaları sonuçlanmayanların dosyaları ağır ceza mahkemelerine gönderilmiş ve hangi ilde davalarının görülmesinin istendiği sanıklara sorulmuştur. Karayavuz, davasının İstanbul'da görülmesini istediği için Kayseri Cezaevinden Sultanahmet Cezaevine nakledilmiştir. Sonunda bu davaların düşmesi için bir Af Kanunu çıksa da Karayavuz'un dosyasının gönderildiği bilirkişi raporu, onun gayrimeşru bir iktisabı olmadığı yönünde rapor yazmıştır. Selahaddin Karayavuz, İstanbul'da bu davanın görülmesi tercihini yetkililere iletince Sultanahmet Cezaevine nakledilmiştir. 50 gün kaldığı Sultanahmet Cezaeviyle ilgili izlenimlerini "Elli günlük bir Sultanahmet Cezaevi hayatım da var. Burada çeşitli suçlardan yüzlerce insan, ya hüküm yemiş ya da mahkemesi sürüyor durumda. Bundan ötürü endişelerin mahiyeti değişik. Hal böyle olunca pek çok dert dinlemek zorundasınız. Ağzınızdan çıkacak her söze dikkat etmeniz gerekir..." sözleriyle anlatmış ve gerçek hapisane ortamını tam anlamıyla burada yaşadığını belirtmiştir. İstanbul'a gelmek isteyen Yassıada hükümlülerinin sayısı artınca Üsküdar'daki Toptaşı Cezaevine nakiller başlamıştır. Arkadaşlarının oraya nakledilmesi üzerine Karayavuz da bu yönde bir talepte bulunmuştur. Toptaşı Cezaevinde 49 gün kalmış, 50'nci gününde Af Kanunu'ndan yararlanarak tahliye edilmiştir.

Selahaddin Karayavuz, serbest kaldıktan sonra *Son Saat* ve *Son Havadis* gazetelerinde çalışmış ve Gazeteciler Cemiyeti Onur Kurulu Başkanı olmuştur. Basına yaptığı hizmetler nedeniyle 1985 yılında meslekte 50'nci yılını dolduran gazetecilere verilen *Burhan Felek Basın Hizmet Ödülü'nü* kazanmıştır. Fakat hastalığının son safhasında hastanede hayat mücadelesi verdiği için ödülü, onun adına oğlu Hasan Haluk Karayavuz almıştır. Hasan Karayavuz, "Ellerim titreyerek ödülünü aldım. Sonra da koşarak hastaneye gittim. Babama ödülünü gösterdim, hafiften gülümsedi. Ertesi gün de öldü" demiştir. *Basın Şeref Kartı* sahibi de olan Selahaddin Karayavuz, akciğer kanserine yakalanmış ve 8 Kasım 1985 günü yakalandığı bu amansız hastalığa yenik düşmüştür. Oğlu Hasan Karayavuz'un vermiş olduğu bilgiye göre, hastalığa yakalanıp vefat etmesi arasında geçen süre sadece on aydır. Çok yönlü kişiliği ile Türk siyasetine, basınına hatta sporuna iz bırakan Selahaddin Karayavuz, Gazeteciler Cemiyetinde saat 12.00'de yapılan törenin ardından Zincirlikuyu Mezarlığı'nda toprağa verilmiştir.

Yassıada'da tanık olduklarını *Yassıada'da düşündüren ve güldüren olaylar* adlı yayımlanmamış hatıralarında anlatan Selahaddin Karayavuz'un hem bu hem de *1945'den Buyana* adlı yayımlanmamış notları 2020 yılında Atatürk Araştırma Merkezi tarafından *Demokrat Parti Trabzon Milletvekili Selahaddin Karayavuz'un Üç Devre Işık Tutan Anıları* adıyla okuyucuyla buluşturulmuştur. Ayrıca *Çiçekli Yol* adında bir romanı ile *Çorbada Tuz* adında bir de şiir kitabı vardır. Fransızca bilen Selahaddin Karayavuz, 1946'da Emine Perihan Hanım'la hayatını birleştirmiş ve bu evlilikten Hüseyin Selçuk (1947-2018) ve Hasan Haluk (1947-2022) adlarında ikiz çocukları olmuştur.

Zehra ASLAN

KAYNAKÇA

Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA)

Fon Kodları: 10. 09.263/804.2; 010.09/1.4.1.179; 010.09/263.804.2; 010.09/40.118.1.6; 010.09/5.17.1.50; 010.09/54.160.6.

TBMM Arşivi ve Resmi Yayınlar

Anayasa Davası Zabıtları, C 1, Oturum 2, Celse 3, 11 Mayıs 1961.

Anayasa Davası Zabıtları, C 1, Oturum 7, Celse 1, 22 Mayıs 1961.

DP Grup Zaptı, 14 Kasım 1957; 21 Haziran 1954; 29 Mayıs 1956; 8 Aralık 1958.

Resmi Gazete, Sayı: 10548, 11.07.1960.

Resmi Gazete, Sayı: 11091, 25 Nisan 1962.

TBMM Azasına Mahsus Zat ve Sicil Dosyası, “Selahattin Karayavuz”, Devre X, Sicil Numarası 2183, Defter Numarası 1256.

TBMM Zabıt Ceridesi, 21 Haziran 1954; 5 Şubat 1956; 28 Şubat 1956; 4 Mayıs 1956; 27 Nisan 1955; 10 Aralık 1958; 12 Ocak 1959.

Türk Ceza Kanunu, No 765, 11.03.1926.

Türk Ceza Kanununun 146’ncı maddesine fıkra eklenmesi ve 56’ncı maddesinin kaldırılması hakkında geçici Kanun, No 15, 06.07.1960.

Sürelî Yayınlar

Cumhuriyet, 14 Haziran 1957; 17 Ekim 1950; 23 Mart 1949.

Çaykara, 22 Ocak 1955.

Doğu, 30 Ekim 1960.

Hâkimiyet, 11 Ocak 1960.

Milliyet, 1 Haziran 1990; 10 Kasım 1985; 13 Kasım 1954; 16 Ekim 1955; 22 Temmuz 1959; 23 Ekim 1970; 23 Ocak 1957; 28 Mayıs 1990; 29 Mayıs 1990; 3 Eylül 1972; 30 Mayıs 1990; 31 Aralık 1955; 6 Ağustos 1955; 6 Mart 1956; 7 Mayıs 1957; 7 Ocak 1957; 8 Ağustos 1958.

Araştırma Eserler

ARSLAN, Zühtü, **Türk parlamento Tarihi XI. Dönem (1957-1960)**, C 3, TBMM Yayınları, Ankara.

ASLAN, Zehra, TUNA, Işıl, **Yassıada’da Yargılanan Trabzon Milletvekilleri II (Mahmut Goloğlu, Selahaddin Karayavuz)**, Libra kitap, İstanbul 2019.

ASLAN, Zehra, **Demokrat Parti Döneminde Trabzon (1950-1960)**, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara 2017.

ASLAN, Zehra, **Demokrat Parti Trabzon Milletvekili Selahaddin Karayavuz’un Üç Devre Işık Tutan Anıları**, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2020.

ASLAN, Zehra, **Yassıada’da Yargılanan Trabzon Milletvekilleri I**, Libra, İstanbul 2017.

BİNARK, İsmet, **Türk Parlamento Tarihi, X. Dönem (14 Mayıs 1954-1 Kasım 1957)**, C 1, TBMM Yayınları, Ankara.

KARANİS, Fikri, **Koltuk Değnekli Demokrasi ve 27 Mayıs Darbesi**, Ajans Medya, İstanbul 1994

NASKALİ, Emine Gürsoy, **Yassıada Zabıtları V-Anayasa Davası**, Cilt 1-2-3-4, Kitabevi, İstanbul 2011

ÖZTÜRK, Kazım, **Türk Parlamento Tarihi, TBMM IX. Dönem (1950-1954)**, C 7, Ankara 1998.

ÖZTÜRK, Kazım, **Türk Parlamento Tarihi, X. Dönem (1954-1957)**, C 2, TBMM Yayınları.

TBMM Albümü (1950-1980), C 2, TBMM Yayınları, Ankara 2010.

Türk Parlamento Tarihi X. Dönem (1954 -1957), C 2, Ankara 2000.

Yüksek Adalet Divanı kararları (İstanbul-Yassıda, 14 Ekim 1960-15 Eylül 1961), Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2007.

Sözlü Görüşme

Hasan Haluk Karayavuz, 24 Nisan 2019.

23/11/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/selahaddin-karayavuz-1912-1985/?pdf=6324> adresinden erişilmiştir